

Pestprotocol

Protocol Gewenst gedrag

Vrijeschool Weert

Inleiding

Dit protocol gewenst gedrag is gemaakt ter ondersteuning van de leerkrachten, de ouders, de schoolleiding en bovenal de kinderen. Dit protocol is gemaakt om pesten te voorkomen en in het geval dat er sprake is van pesten, hier op een veilige manier op te reageren. Hierbij gaan wij eerder uit van preventie. Daartoe hanteren wij de volgende schoolregels, die zowel tijdens als buiten schooltijd gelden:

Zorg voor jezelf
Zorg voor elkaar
Zorg voor je omgeving

1. Niemand speelt slachtoffer.
2. Niemand speelt de baas.
3. We houden in ons spreken en doen rekening met elkaar.
4. We accepteren elkaar zoals we zijn.
5. Ieder heeft een eigen naam. We gebruiken geen bijnamen.
6. We helpen elkaar. Hulp zoeken bij de ander is geen klikken maar helpen.

Voorkomen van pestgedrag

Binnen school wordt actief aandacht besteedt aan het voorkomen van pestgedrag. Dit begint al door het aanbieden van oefeningen voor sociale vaardigheden in de kleuterklassen. Vanaf klas 1 wordt er aandacht besteedt aan pestgedrag doormiddel van een pedagogisch verhaal of rollenspellen. Hierin wordt ook de rol van de 'omstanders' besproken. Als laatste worden in alle klassen activiteiten aangeboden die horen bij de Regenboogtraining. Alle leerkrachten van het team zijn opgeleid als Regenboogtrainer.

Ondanks duidelijke gedragsregels kan het toch voorkomen dat een kind systematisch door andere kinderen wordt gepest. Daarom hebben wij een pestprotocol dat op dit soort momenten in werking treedt.

Omschrijving van pesten

Pesten is een verschijnsel dat op elke school en in elke klas kan opduiken. Het is, als er niet adequaat wordt opgetreden, een hardnekkig verschijnsel en kan voor de gepeste kinderen een traumatische herinnering aan de kindertijd opleveren.

De definitie van pesten zoals wij deze hanteren:

Het systematisch uitoefenen van psychische en/of fysieke mishandeling van één of meer leerlingen door een klasgenoot of klasgenoten. Hierbij is het slachtoffer niet (meer) in staat zichzelf te verdedigen.

Pesten is niet hetzelfde als plagen. Bij plagen is er sprake van *gelijkwaardigheid*. Je mag daarbij voor jezelf opkomen en er zijn geen negatieve gevolgen. Plagen is een normaal verschijnsel in de kinderleeftijd. Door te plagen leren kinderen grenzen van een ander en van zichzelf kennen en hiermee om te gaan.

Wij zijn alert op pestgedrag

Daarbij wordt steeds uitgegaan van het volgende:

- Of er sprake is van pesten wordt bepaald door de beleving van de gepeste
- We nemen elke melding over pesten van wie dan ook serieus
- Vanaf de kleuterklas zijn we alert op gedrag dat later zou kunnen leiden tot pestgedrag
- In de hogere klassen letten wij op signalen die kunnen wijzen op pestgedrag

Het stappenplan bij pesten op school

1. Melding van het pesten

Pestgedrag wordt door de eigen klassenleerkracht waargenomen en ieder **door een ander** (collega, conciërge, ouder, stagiaire en kinderen) waargenomen pestgedrag bij de betreffende klassenleerkracht gemeld te worden.

De leerkracht meldt aan de collega's dat hij/zij melding(en) gehad heeft van pesten. ALLE leerkrachten weten vanaf dit moment ervan!

De leerkracht informeert de directie.

2. In kaart brengen van het probleem

De leerkracht gaat nu proberen om het pestprobleem zo spoedig en helder als mogelijk in beeld te krijgen. Hierbij wordt steeds duidelijk gemaakt, in woord en houding, dat *niemand op welke manier dan ook beschuldigd* wordt. Hierbij moet duidelijk worden wat het verschil is tussen plagen en pesten. Dit gebeurt door:

- I. **Het horen van het slachtoffer** en diens ouders. In dit gesprek kan ook gevraagd worden aan de betreffende leerling om een beeld of tekening te maken van hoe hij/zij zich voelt.
- II. **Het horen van de pester(s)** en diens ouders.
- III. **Het horen van andere betrokkenen**

Hierbij is een objectieve en open luisterhouding van belang, zonder conclusies. Wel wordt de vraag aan allen gesteld: wat moet er veranderen?

We willen de weg van de “no-blame” aanpak gaan, dit betekent:

- Dit is een weg waarbij niemand beschuldigd wordt
- We maken duidelijk dat pesten niet gewenst is
- We maken duidelijk dat we elkaar als groep willen helpen om het probleem op te lossen.

Een gesprek onder vier ogen, dat zoveel structuur geeft voor de nabije toekomst, dat de pester daarin steun vindt om zijn kwalijke gewoonte te veranderen. Men kan de pester bijvoorbeeld laten formuleren, waarop de klas wat hem of haar betreft kan rekenen in de nabije toekomst. Hierbij moet regelmatig worden teruggekeken op de afspraak. Dit is ook een taak van de leerkracht.

3. Terugbrengen binnen het team

Het probleem wordt steeds binnen het team besproken. Vragen die hierbij beantwoord worden zijn:

- Heeft het slachtoffer sociaal emotionele hulp nodig?
- Heeft de dader, naast de structuur, die het gesprek met zijn/haar klassenleraar biedt, nog sociaal emotionele hulp nodig?
- Heeft de betrokken klassenleerkracht nog hulp nodig?

4. Oplossen van het probleem

Als het bovenstaande voldoende aanknopingspunten biedt, dan proberen we op hierna beschreven wijze **met de klas en met de ouders in gesprek te komen**.

Begeleiding van de kinderen

In de kleuterklassen en in de laagste klassen *kunnen* de vertelstof of andere pedagogische verhalen en *kan* de sterk werkende autoriteit van de leerkracht de kinderen vrij vlot op een goed spoor terugbrengen.

Vanaf klas 3 gebeurt dit doormiddel van een gesprek. Hierbij worden achtereenvolgens twee stappen genomen:

- I. Een gesprek in kleinere kring met de directe betrokkenen
- II. Een gesprek met de klas

In beide gevallen is het belangrijk dat het probleem bij de groep kinderen zelf gelegd wordt, met het vertrouwen in de kinderen dat ze dit, met de begeleiding van de volwassenen kunnen oplossen (dit vertrouwen moet vanuit het hele team gedragen worden).

Het gesprek met de klas

- **Inleiding in de aanpak**

We willen de weg van de “no-blame” aanpak gaan. Dit betekent:

- Dit is een weg waarbij niemand beschuldigd wordt. Duidelijk wordt wat het verschil is tussen plagen en pesten.

- Duidelijk wordt dat pesten niet gewenst is.

Doel is dat de pester niet apart aangepakt hoeft te worden omdat de groep als geheel leert om corrigerend te handelen t.a.v. pesten in de klas. Ook het verschil tussen verklikken en het melden van onrecht wordt duidelijk.

○ **Situatie schetsen en uitleg geven**

De leerkracht legt het probleem uit. Hierbij vertelt hij hoe het slachtoffer zich voelt. De begeleider treedt niet in details, noch verliest hij zich in een ja/nee discussie rondom incidenten of beweerde feiten. Er wordt niet beschuldigd, nog worden er daders aangewezen. De situatie is dat een klasgenoot zich op dit moment doodongelukkig voelt. De leerkracht geeft daarbij aan dat dit een probleem is dat opgelost moet worden.

○ **Verantwoordelijkheid geven**

In deze stap gaat het om de gezamenlijke verantwoordelijkheid. De leerkracht zegt daarbij dat in een groep ieder medeverantwoordelijk is voor hoe anderen zich voelen. En iedereen kan er een bijdragen aan leveren hoe anderen zich voelen. Sterker nog: iedereen heeft altijd invloed. Dus ook als jij stil en rustig bent en je nooit ergens mee bemoeit, heb je ook invloed.

○ **Besluitvorming**

Wat spreekt de klas met elkaar af?

Er wordt aan de kinderen gevraagd om *oplossingen* voor het probleem te vinden bijvoorbeeld in een **mondelinge of schriftelijke ronde**.

Hierbij geeft de leerkracht sturing en moedigt de kinderen aan om met eigen ideeën en mogelijkheden van hulp te komen.

- Wat gaat de klas doen en wanneer?
- Wat gaat de leerkracht doen en wanneer?
- Spreek af vanaf nu elk geval of vermoeden van pesten aan de leerkracht te melden. De kinderen voelen inmiddels duidelijk het verschil tussen klikken en het melden van pesten.
- Ook zal er een vervolgesprek met de klas afgesproken worden.

De klas zal met de leerkracht een cultuur moeten ontwikkelen waarin ze gevoel krijgen voor wat kan en wat (eigenlijk) niet kan en daarnaar handelen. De klas moet in die zin zeggenschap over zichzelf krijgen. Het is wel nodig om als leerkracht zeer regelmatig met de klas in gesprek te gaan. In het begin is dit elke dag nodig, lukt het de kinderen en de klas om het pesten te hanteren in de dagen die volgen, dan kunnen er een paar nachten meer overheen gaan. Wanneer het goed gaat houdt de leerkracht *minimaal eenmaal per week* een gesprek met de klas over de voortgang van het proces. Houdt dit *minimaal 4 weken* vol! Wanneer het nog niet goed gaat wordt dit in het team gemeld en wordt er gezocht naar andere mogelijkheden om het probleem op te lossen.

De leerkracht maakt notities in het leerlingvolgsysteem over dingen die gebeuren in de klas.

Een terugkoppeling naar ouders wordt, indien de situatie hierom vraagt, gedaan in de vorm van een brief of een ouderavond.

5. Een ouderavond

Dit kan eventueel gebeuren met behulp van iemand van buiten (bijvoorbeeld een collega die inmiddels al ervaring heeft met zo'n avond).

Het pestprobleem wordt centraal gesteld. Het is hierbij belangrijk dat er voor alle ouders een veilige sfeer wordt gecreëerd. Hierbij wordt er behoed voor polarisatie en er wordt in vertrouwen met elkaar gesproken over het probleem, zonder elkaar te veroordelen of de schuldvraag te willen beantwoorden. Overigens moeten de ouders ook voorbereid worden op het feit dat uitkomsten wel eens anders uitvallen dan men in eerste instantie dacht. Zo blijken de vermeende slachtoffers soms zelf de daders te zijn. Ook dan moet er zorg voor worden gedragen dat het probleem samen opgelost wordt.

○ **Inleiding: het pestprotocol.**

Met de ouders wordt één duidelijk traject besproken, hoe er in de zin van het pestprotocol aan het pestprobleem wordt gewerkt.

○ **De waarnemingen.**

- Er moet hulp geboden worden aan een eventueel slachtoffer, aan de grote middengroep van de klas maar ook aan de pester.
- De aanwezigen moeten erop voorbereid zijn dat ouders van eventuele daders iets moeilijks te verwerken krijgen. De ouders bouwen dit vertrouwelijke beeld gezamenlijk op om de hulpverlening richting te geven. Er worden namen genoemd van de pester(s) en de gepeste kinderen.
- Aan de ouder moet uitgelegd worden, dat de kinderen in twee sociale circuits leven, te weten: een circuit waar toezicht is en waar de schoolregels gelden en een circuit zonder toezicht. Pesten speelt zich bijna altijd in dit laatste circuit af. De leerkracht ken het gedrag in dit circuit niet. Ouders krijgen vaker mededelingen van hun kind over hoe het in dit tweede circuit eraan toe gaat.
- De hulp van de ouders is dus nodig om een gezamenlijk beeld te ontwikkelen van de sociale situatie in de klas
- Aan alle ouders wordt nu gevraagd om te vertellen hoe hun kind de sociale situatie van de klas beleeft. Zij krijgen op deze wijze de mogelijkheid om aan hun betrokkenheid vorm te geven.

○ **Besluitvorming.**

Wat spreken we met elkaar af? Wat gaat de leerkracht doen en wanneer? Wat spreken we af over hoe de ouders hierover thuis met hun kind zullen omgaan? En hoe ga je met de andere ouders om? Spreek vanaf nu in elk geval af dat vermoedens van pesten altijd aan de leerkracht gemeld worden.

Pestgedrag kan op de volgende manieren tot uiting komen

- **Verbaal**
 - vernederen
 - schelden
 - dreigen
 - belachelijk maken, uitlachen bij lichaamskenmerken of bij een verkeerd antwoord in de klas
 - kinderen een bijnaam geven op grond van door de kinderen als negatief ervaren kenmerken
 - briefjes schrijven om een kind te isoleren of echt steunt te zoeken om samen te kunnen spannen tegen een ander kind
 - digitaal pesten
- **Fysiek**
 - Trekken, duwen, spugen
 - Schoppen en laten struikelen
 - Krabben, bijten en haren trekken
- **Intimidatie**
 - Een kind achterna blijven lopen of een kind ergens opwachten
 - Iemand in de val laten lopen, de doorgang versperren of klem zetten
 - Dwingen om bezit aan jou af te geven
 - Een kind dwingen bepaalde handelingen te verrichten
- **Isolatie**
 - Steun zoeken bij andere kinderen opdat het kind bijvoorbeeld niet wordt uitgenodigd voor verjaardagsfeestjes
 - Uitsluiten: het kind mag bijvoorbeeld stelselmatig niet meedoen met spelletjes
- **Stelen of vernielen van bezittingen**
 - Afpakken van schoolspullen, kleding of speelgoed
 - Beschadigen en kapotmaken van spullen: boeken bekladden, schoppen tegen en gooien met een schooltas, banden van de fiets lek steken

In het veiligheidsplan

De school besteedt aandacht aan het voorkomen van de pesten.

De leerkrachten hebben de Regenboog training gevolgd en doen regelmatig oefeningen in de klas vanuit de Regenboog training.

Dit pestprotocol komt in een map met documentatie over pesten en op de website.

Een samenvatting van het pestprotocol staat in de schoolgids.

Om een duidelijk aanspreekpunt binnen de school te hebben is er een anti-pest coördinator aangesteld. Dit is Elisabeth van der Zwan tevens de Regenboogcoördinator van de school. De anti-pestcoördinator heeft een aantal verantwoordelijkheden:

- Het bijhouden van de literatuur en actuele informatie over pesten. Zij houdt de zogenaamde pestmap bij waarin relevante informatie is te vinden over pesten en sociaal gedrag.
- Hij/zij is aanspreekpunt voor leraren, kinderen en ouders.
- Hij/zij is verantwoordelijk voor de uitvoering van het anti-pestbeleid binnen de school
- Hij/zij draagt zorg voor het waarborgen van de Regenboog aanpak binnen school